

ILIM.KZ

2024/12/10
№12-2

Халықаралық
ғылыми-әдістемелік
журнал

Международный
научно-методический
журнал

International
scientific and
methodological
journal

Kazakhstan/Astana

ILIM.KZ

Халықаралық ғылыми-әдістемелік журнал
Международный научно-методический журнал
International scientific and methodological journal

Мазмұны/Содержание/Content

<i>Паршута Ю.М.</i> «Актуальные проблемы инклюзивного образования в детском саду».....	1
<i>Сергеева Т.А.</i> «Зарядка по Норбекову М.С. – метод физического совершенствования здоровья и профилактики заболеваний у дошкольников».....	3
<i>Скворцова В.В.</i> «Использование современных технологий в воспитательном процессе».....	4
<i>Уалиева Г.Т.</i> «Формирование функциональной грамотности учащихся через музыкальное образование».....	6
<i>Оспанбаева С.А.</i> «Создание и использование мультимедийных материалов для преподавания предметов в начальной школе».....	8
<i>Медведева М.А.</i> «Работа с текстом как основной способ формирования читательской грамотности в начальных классах».....	11
<i>Сабазова А.Т.</i> «Қазақ сыныптарында орыс тілі сабағын жобалық жұмыстар арқылы ұйымдастыру».....	12
<i>Яремків Е.Д.</i> «Использование цифрового инструментария для вовлечённости учащихся в учебный процесс».....	14
<i>Дауылбаева Н.А.</i> «Қазіргі заманда бастауыш мектеп оқушыларының ақпараттық технологияларды пайдалану дағдыларын қалыптастыру».....	16
<i>Байгонова Г.М.</i> «Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту».....	18
<i>Шәніл К.С.</i> «STEM білім беру жүйесінде математикалық ойлау қабілетін дамытуда цифрлық технологиялардың мүмкіндіктері».....	20
<i>Борашева М.Б.</i> «Отбасы құндылықтарын ән арқылы тәрбиелеу: дауыс тазалығы мен интонацияның рөлі».....	24
<i>Турсумбекова М.Е.</i> Қасым Аманжолов «Жас дәурен».....	26
<i>Қажиева Қ.Б.</i> № 43 сабақ. Өзінді тексер.....	29
<i>Турсумбеков Б.К.</i> «Жаздыгүн шілде болғанда».....	32
<i>Ахметова И.Ф., Миронова М.М.</i> «Использование искусственного интеллекта на уроках английского языка».....	34
<i>Кешубаева Б.Ж.</i> «Тікбұрышты параллелепипедтің көлемі мен қырының ұзындығын табуға берілген есептерді шығару».....	38

ОТБАСЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ӘН АРҚЫЛЫ ТӘРБИЕЛЕУ: ДАУЫС ТАЗАЛЫҒЫ МЕН ИНТОНАЦИЯНЫҢ РӨЛІ

Борашева Мөлдір Бауыржанқызы

Қарағанды қаласы

КМҚК «Қасым Аманжолов атындағы балалар музыка мектебі»

Эстрадалық вокал сыныбының оқытушысы

Қазіргі заманғы музыка мен өнердің қоғам өміріндегі орны ерекше. Әсіресе, музыкалық білім беру саласы адам баласының шығармашылық және рухани тұрғыдан дамуына үлкен әсерін тигізеді. Балалар мен жасөспірімдерді тәрбиелеуде музыканың рөлі зор, өйткені музыка арқылы олар өз эмоцияларын, ойларын, сезімдерін білдіре алады. Әсіресе, ән – бұл ең қуатты құралдардың бірі. Эстрадалық вокал өнері, дауыс тазалығы мен интонацияны дұрыс меңгеру арқылы оқушыларға тек техникалық дағдыларды ғана емес, сонымен қатар өмірлік құндылықтарды да үйретуге болады.

Отбасы құндылықтары – әр адамның жеке тұлға болып қалыптасуына негіз болатын маңызды моральдық және этикалық принциптер жиынтығы. Бұл құндылықтар адамның қоғамда өзін-өзі тануында, басқа адамдармен қарым-қатынас орнатуында үлкен рөл атқарады. Осы тұрғыда ән мен музыка отбасылық тәрбиенің маңызды құралына айнала алады. Әнді орындау арқылы балалар мен жасөспірімдер отбасы мен ұлттық құндылықтарды, патриотизмді, сүйіспеншілікті, құрмет пен адалдықты түсініп, бойларына сіңіреді. Бұл мақалада отбасы құндылықтарын ән арқылы тәрбиелеу, дауыс тазалығы мен интонацияның маңызы, сондай-ақ осы салада еліміздің танымал композиторы Арман Дүйсеновтың өмірі мен шығармашылығының әсері қарастырылады.

1. Ән мен музыканың тәрбиелік мәні

Ән, әсіресе, эстрадалық вокал, өзіне тән ерекшеліктері бар өнер түрі болып табылады. Эстрадалық вокал тек техникалық қырынан ғана емес, эмоциялық, психологиялық тұрғыдан да маңызды рөл атқарады. Ән айтқанда адамның көңіл-күйі, сезімі, ойлары мен армандары бірден көрініс табады. Ән айту адамның ішкі әлемін ашып, өз эмоцияларын білдірудің ең әсерлі тәсілі болып табылады.

Ән арқылы тәрбиелеу процесі – бұл баланың өз сезімдерін, ойын жеткізу жолдарын, сонымен қатар оның моральдық және рухани құндылықтарын қалыптастыруға бағытталған жүйелі жұмыс. Ән айтып, музыкамен айналысқан бала өзіне сенімді болады, шығармашылық қабілеттері дамиды, сондай-ақ ол музыка арқылы дүниетанымын кеңейтеді. Мұның барлығы адамды рухани тұрғыдан тәрбиелеп, оның ішкі дүниесін байытады.

2. Отбасы құндылықтарын ән арқылы тәрбиелеу

Отбасылық тәрбие – адамның алғашқы қоғамдағы тәжірибесін қалыптастыратын негізгі ұғым. Отбасында берілетін тәрбие адам өмірінің барлық салаларына ықпал етеді. Сондықтан да отбасылық құндылықтарды сақтап, дамыту әрбір ұрпақтың міндеті болып табылады. Ән арқылы балаларға отбасылық құндылықтарды түсіндіріп, оларға сүйіспеншілік, сыйластық, адалдық пен жауапкершілікті үйретуге болады.

Музыкалық тәрбиелеудің маңыздылығы сонда, әндерді орындау кезінде балалар ата-анасының және ата-әжесінің құндылықтарын өз бойында сақтайды. Қазақ халқының әндері арқылы ата-бабамыздың өмірге деген көзқарасы, ұлттық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары балалардың санасында сақталады. Ұлттық әндер мен халық шығармашылығы балаға ұлттық құндылықтарды, патриотизмді, табиғатқа деген сүйіспеншілікті, елінің тарихын, мәдениетін білуге мүмкіндік береді.

Ән арқылы тәрбиелеу, сонымен қатар, адамның жүрегіне, жан дүниесіне, рухани әлеміне әсер етеді. Мәселен, балалар ұлттық әндерді орындағанда, олар қазақ халқының мейірімділігі мен қонақжайлылығын, халықтың бірлігін, қиындықтарға төтеп беретін қайсарлығын сезінеді. Бұл орайда музыкалық білім беру жүйесі, әсіресе, эстрадалық вокал, балалардың эмоционалды дамуына ықпал етеді, олардың өз сезімдерін терең түсінуге және оларды ән арқылы білдіруге үйретеді.

3. Дауыс тазалығы мен интонацияның маңызы

Ән айту барысында дауыс тазалығы мен интонацияның дұрыс болуы өте маңызды. Эстрадалық вокал әр түрлі жанрларда ән орындауға мүмкіндік береді, бірақ мұндай жанрларда дауыс тазалығы мен интонация ерекше рөл атқарады. Әннің шынайылығы мен әсерлілігі оның дұрыс айтылуына, дыбыстың анық әрі таза шығуына байланысты болады. Әнді айтудың басты шарты – дауыс тазалығы мен интонацияның дәлдігі.

Дауыс тазалығы – бұл вокалдың ең маңызды аспектілерінің бірі, себебі дұрыс дауыспен ән айту тыңдармандардың жүрегіне жол табуға мүмкіндік береді. Құлаққа жағымды, таза дауыс тыңдаушыны бірден баурап алады, ал дауыстағы әрбір дыбыс оның эмоциялық әсерін күшейтеді. Әншінің дауысының тазалығы оның техникалық дайындығының деңгейін көрсетеді, ал интонацияның дұрыс болуы әннің мәнін тереңірек жеткізуге мүмкіндік береді.

Интонация – бұл әрбір музыкалық шығармада, әсіресе, эстрадалық әндерде маңызды рөл атқаратын элемент. Егер интонация дұрыс болмаса, әннің мазмұны, оның идеясы дұрыс жеткізілмейді. Сондықтан эстрадалық вокал оқытушысы әншінің дауысын дұрыс бағыттап, интонация мен эмоцияларды үйлестіріп, тыңдарманға музыкалық туындының мәнін жеткізу үшін көп еңбектенуі керек.

4. Арман Дүйсеновтың өмірі мен шығармашылығы

Арман Дүйсенов – Қазақстанның көрнекті композиторы, әнші және музыкалық педагог. Оның шығармашылығы ұлттық музыка мәдениетінің дамуына үлкен үлес қосып, қазақ музыкасының эстрадалық жанрының негізін қалаушылардың бірі болды. Арман Дүйсеновтың әндері көбіне отбасылық құндылықтарды, патриотизмді, махаббат пен достықты дәріптейді. Оның туындылары қазақ халқының рухани дүниесін айқындай отырып, әндерінде өмірдің мәні мен терең философиялық ойларды жеткізеді.

Арман Дүйсеновтың шығармашылығы отбасы құндылықтарын сақтау мен дәріптеуге бағытталған. Оның әндері көптеген адамдардың жүрегіне жол тапты. Оның туындыларын орындау арқылы жас ұрпақ отбасылық құндылықтар мен ұлттық тәрбие негіздерін тереңірек түсінеді.

Арман Дүйсеновтың музыкасы мен шығармашылығы эстрадалық вокал өнерінің дамуына зор ықпал етті. Оның әндері әншілерге тек техникалық тұрғыдан ғана емес, сонымен қатар эмоционалды түрде де әнді орындаудың маңыздылығын үйретеді. Бұл музыка мектебіндегі эстрадалық вокал оқытушылары үшін аса маңызды. Олар оқушыларына ән айту барысында дауыс тазалығы мен интонацияны дұрыс қолдануды ғана емес, сонымен қатар әннің терең мағынасы мен мазмұнын түсінуді үйретуі тиіс.

Ән мен музыка – әрбір адам үшін ерекше маңызы бар құралдар. Ән арқылы отбасы құндылықтарын тәрбиелеу, дауыс тазалығы мен интонацияны меңгеру – бұл балалар мен жасөспірімдердің шығармашылық дамуының негізі болып табылады. Әсіресе, эстрадалық вокал

өнері, оның техникалық аспектілері мен эмоциялық мазмұны, жас ұрпаққа музыкалық білім берудің маңызды құралына айналады. Арман Дүйсенов сияқты композиторлардың шығармашылығы отбасы құндылықтарын дәріптеу мен патриотизмді ұстануда үлкен әсер қалдырады. Музыка мектебіндегі эстрадалық вокал оқытушылары үшін бұл маңызды міндет болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Дүйсегов, А. (2015). Қазақ эстрадасының тарихы және өнері. Алматы: Қазақстан.
2. Мусин, Т. К. (2010). Музыкалық тәрбие және оның бала тәрбиесіндегі маңызы. Алматы: Ғылым.
3. Әбдіманапова, Н. Б. (2013). Эстрадалық вокалдың педагогикалық негіздері. Алматы: Қазақ университеті.
4. Нұрмұхамбетова, А. Р. (2017). Қазіргі заманғы музыка мектебінде балаларға эстрадалық вокал үйрету әдістері. Астана: Білім.
5. Құдайбергенова, А. О. (2019). Отбасы құндылықтары және қазақтың музыкалық мұрасы. Алматы: Ардақ.